

POSTANOWIENIE

Dnia 26 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Aleksander Stępkowski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie protestu wyborczego B.W.
przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
z udziałem Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji
Wyborczej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 26 czerwca 2025 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

Aleksander Stępkowski Adam Redzik Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

I.

1. B. W. dalej także: Wnosząca protest), 16 czerwca 2025 r. wniosła protest przeciwko ważności wyborów Prezydenta RP przeprowadzonych w dniu 1 czerwca 2025 r. wnosząc o „skontrolowanie prawidłowości przeprowadzonych wyborów w Państwowych Domach Pomocy Społecznej” z uwagi na złe traktowanie podopiecznych Domów Pomocy Społecznej (dalej także: DPS) przez ich pracowników.

II.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

II.1. Wolne, równe, powszechne i bezpośrednie wybory realizowane w głosowaniu tajnym są świętem i istotą demokracji, stanowiąc emanację kluczowej zasady ustrojowej Rzeczypospolitej Polskiej z art. 2 Konstytucji RP. To w akcie wyborczym każdy uprawniony realizuje swoje prawo do partycypacji we władzy; wyboru swoich przedstawicieli czy też głowy państwa – Prezydenta RP. Wybory muszą być zatem przeprowadzone w sposób gwarantujący, że głosy wyborców zostaną policzone zgodnie z prawem, a wszelkie mogące wystąpić nieprawidłowości i przestępstwa związane z aktem wyborczym zostaną wyjaśnione. Szczególnym instrumentem służącym każdemu wyborcy jest protest wyborczy, który – w przypadku wyborów do Sejmu RP, Senatu RP oraz na urząd Prezydenta RP, zgodnie z Konstytucją RP, wnosi się bezpośrednio do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy rozpoznaje je a następnie rozstrzyga o ważności wyborów. Ten model ustrojowy sądowej kontroli wyborów do głównych organów władzy jest utwierdzony polską szczególną tradycją sięgającą Konstytucji RP z 17 marca 1921 r. (art. 19).

II.2. W przypadku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z art. 129 ust. 2 Konstytucji RP, wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru na zasadach określonych w ustawie. Zasady te zostały zawarte w przepisach ogólnych art. 82 i art. 83 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (dalej także: k.wyb.) oraz – w odniesieniu do wyborów Prezydenta RP – w przepisach szczególnych art. 321-323 k.wyb.

II.3. Materialnoprawne podstawy protestu wyborczego określone zostały natomiast w art. 82 § 1 pkt 1 i 2 k.wyb., zgodnie z którym przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu:

- 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub
- 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

II.4. Wymagania formalne protestu określono w art. 321 k.wyb., zgodnie z którym protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 14 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą (dalej także: PKW), przy czym nadanie w tym terminie protestu w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego (§ 1).

II.5. Protesty wyborcze składa się do Sądu Najwyższego osobiście (wyjątek od zasady reprezentacji przez profesjonalnego pełnomocnika) lub przez pełnomocnika. Zgodnie z art. 321 § 3 k.wyb. wnoszący protest powinien sformułować w proteście zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera owe zarzuty. Z uwagi na to, że protest wyborczy jest środkiem procesowym o indywidualno-konkretnym charakterze, należy konkretnie wskazywać w nim naruszenia i przedstawiać dowody ich popełnienia, a co najmniej uprawdopodobnić prawdziwość zarzutów.

II.6. Możliwość rozpoznania protestu wyborczego warunkowana jest wskazanymi wyżej wymogami, ale ponadto protest musi spełniać minimalne warunki pisma procesowego określone w art. 126 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 z późn. zm., dalej także: k.p.c.), w tym zawierać m.in. własnoręczny podpis (odpowiednio art. 126 § 1 pkt 6 k.p.c.). Protest wyborczy to pierwsze pismo w sprawie, wobec czego powinien zawierać m.in. numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) lub numer identyfikacji

podatkowej (NIP) wnoszącego protest (odpowiednio art. 126 § 2 pkt 2 k.p.c.). Podkreślić też należy, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawach z protestów wyborczych nie wzywa się do usunięcia braków formalnych, a przepisy art. 130 § 1-2 oraz art. 130^{1a} § 1-3 k.p.c. nie mają zastosowania (uchwała Sądu Najwyższego z 25 października 2023 r., I NZP 8/23).

II.7. W analizowanym proteście prawidłowo podano dane osobowe Wnoszącej protest, w tym numer PESEL. Nie wskazano jednak obwodu, w którym Wnosząca protest realizowała swoje czynne prawo wyborcze. Wnosząca protest nie przedstawiła również żadnych dowodów potwierdzających, że w Domach Pomocy Społecznej doszło do jakichkolwiek nieprawidłowości dot. wyborów Prezydenta Rp, jak również – że nieprawidłowości te miały wpływ na wyników wyborów. Wnosząca protest opisała osobiste doświadczenia związane z pobytem jej matki w takiej instytucji i wyraziła żal co do standardów opieki świadczonej w DPS. Mimo, że okoliczności opisane przez Wnoszącą protest są społecznie oburzające, to jednak wykraczają poza materialnoprawne podstawy protestu wyborczego i nie mogą być odczytywane jako świadczące o dopuszczeniu się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego czy też naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, które mają wpływ na wynik wyborów. W szczególności, że Wnosząca protest nie wskazała, w którym dokładnie DPS miało dojść do nieprawidłowości mogących stanowić przedmiot protestu wyborczego i na czym konkretnie polegały.

II.8. Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy, na podstawie art. 322 § 1 zd. 1 k.wyb. w zw. z art. 321 § 1 k.wyb., orzekł jak w sentencji.

[a.†]

